

КРИМСЬКА ПРАВОЗАХИСНА ГРУПА

e-mail: crimeahrg@gmail.com

website: crimeahrg.org

МОНІТОРИНГОВИЙ ОГЛЯД СИТУАЦІЇ З ПРАВАМИ ЛЮДИНИ В КРИМУ

СІЧЕНЬ 2017 РОКУ

Моніторинговий огляд підготовлено
Кримською правозахисною групою
на підставі матеріалів, зібраних
у січні 2017 року

Перейти [по посиланню](#), щоб ознайомитися
з щомісячними моніторинговими оглядами
Кримської правозахисної групи

Перейти [по посиланню](#), щоб ознайомитися
з тематичними оглядами та статтями
Кримської правозахисної групи

ЗМІСТ

1. Вступ.....	2
2. Громадянські і політичні права.....	3
Право на свободу та особисту недоторканність.....	3
<i>Арешти</i>	3
<i>Обшуки</i>	4
Політично мотивовані кримінальні переслідування.....	6
«Справа 26 лютого».....	6
Справа «Хізб ут-Тахрір».....	6
«Справа українських диверсантів».....	7
Справа Володимира Балуха.....	8
Свобода слова та висловлювання думок.....	10
<i>Перешкоджання журналістській діяльності</i>	10
Справа Миколи Семени.....	10
Справа Ільмі Умерова.....	10
Справа Сулеймана Кадирова.....	11
Свобода мирних зібрань.....	12
Свобода пересування та питання переміщення через пропускні пункти.....	13
Порушення норм міжнародного гуманітарного права.....	14
<i>Примусове переміщення населення</i>	14

1. ВСТУП

Кримська правозахисна група (КПГ) — організація кримських правозахисників і журналістів, метою якої є сприяння дотриманню і захисту прав людини в Криму шляхом формування пильної уваги до проблем прав людини і міжнародного гуманітарного права на території Кримського півострова, а також пошуку і відпрацювання механізмів для захисту прав людини в Криму.

Діяльність **КПГ** керована, передусім, нормами основних документів у сфері прав людини, а саме: Загальною декларацією прав людини, Гельсінським Заключним Актом, Конвенцією про захист прав людини і ключових свобод, Міжнародним пактом про громадянські і політичні права, Міжнародним пактом про економічні, соціальні і культурні права тощо.

Основні завдання **КПГ**:

- 1) збір і аналіз інформації щодо ситуації з дотриманням прав людини в Криму;
- 2) широке інформування органів влади, міжнародних організацій, міжурядових структур, неурядових організацій, засобів масової інформації та інших цільових груп шляхом публікації і поширення аналітичних та інформаційних матеріалів про ситуацію з правами людини в Криму;
- 3) сприяння захисту прав людини і дотримання норм міжнародного права в Криму;
- 4) підготовка рекомендацій для органів влади та міжнародних структур в сфері прав людини;
- 5) забезпечення наявності «теми прав людини в Криму» в інформаційному просторі.

При підготовці та розповсюдженні інформації **КПГ** керується принципами об'єктивності, достовірності та своєчасності.

2. ГРОМАДЯНСЬКІ І ПОЛІТИЧНІ ПРАВА

ПРАВО НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАНИСТЬ

АРЕШТИ

26 січня в Бахчисараї рано-вранці співробітники ФСБ РФ прибули для проведення обшуку до квартири, де мешкає родина кримськотатарських активістів — Зодіє Салієва та її син Сейран Салієв. Раніше **Сейран Салієв** був притягнутий до адміністративної відповідальності у формі штрафу розміром 20 000 руб. за те, що прийшов підтримати власника кафе «Салачикъ» в Бахчисараї під час обшуку 12 травня 2016 року¹. Ця дія була кваліфікована судом як участь у несанкціонованих зборах.

Біля будинку, в якому стався обшук, перебувало кілька десятків озброєних людей, котрі репрезентували себе як співробітники Центру з протидії екстремізму МВС РФ чи підрозділу МВС ЗМОП. В квартирі під час обшуку була присутня дружина Сейрана Салієва, котра знаходиться на медичному обліку через загрозу переривання вагітності. Вона просила випустити її з дому, мотивуючи це прохання станом власного здоров'я, проте співробітники МВС заборонили їй залишати помешкання. Обшук тривав близько двох годин. Після обшуку Сейрана Салієва доправили до Бахчисарайського РОВС.

Російські ЗМІ поширили інформацію, що співробітники ФСБ нібито здійснюють «в Бахчисараї спецоперацію з ліквідації осередку терористичної організації «Хізб ут-Тахрір»². Проте ця інформація не відповідає дійсності.

Адвокат Айзер Азаматов повідомив, що Салієва звинувачують за ст.ст. 20.3 (Пропаганда чи прилюдне демонстрування нацистської атрибутики або символіки, чи атрибутики або символіки екстремістських організацій, чи інших атрибутики або символіки, пропаганда чи то прилюдне демонстрування яких заборонені федеральними законами) і 20.29 (Виробництво та поширення екстремістських матеріалів) КоАП РФ³. 26 січня Салієв був визнаний винним за ст. 20.29⁴ та ч. 1 ст. 20.3⁵ КоАП РФ. Суддя «Бахчисарайського районного суду» Скісов Олександр Євгенович призначив покарання у формі адміністративного арешту терміном на 12 діб.

26 січня було затримано адвоката **Еміля Курбедінова**, котрий є захисником у багатьох політично вмотивованих кримінальних справах. Адвокат Курбедінов та його колега Едем Семедляєв прямували до Сейрана Салієва для надання юридичної допомоги через проведення обшуку. Але дорогою до Бахчисараю адвоката затримали співробітники Центру з протидії екстремізму МВС (далі — «Центр Е»). Співробітники ДПС зупинили автомобіль Семедляєва, в якому знаходився і Курбедінов, нібито для перевірки автомобіля у «базі даних МВС РФ». Після цього приїхали співробітники «Центру Е», оголосили про адміністративне затримання Еміля Курбедінова⁶ та доправили його до «Центру Е» в Сімферополі.

¹ <https://www.facebook.com/e.seitbullaeva/posts/1325496467515415?pnref=story>

² <https://ria.ru/incidents/20170126/1486507401.html>

³ <https://www.facebook.com/anton.naumlyuk/posts/1442085232493079>

⁴ https://bahchisarai--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&name_op=case&case_id=252225258&result=1&delo_id=1500001

⁵ https://bahchisarai--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&name_op=case&case_id=252225261&result=1&delo_id=1500001

⁶ <https://www.facebook.com/emil.kurbedinov?fref=nf>

В його квартирі та офісі було проведено дії, що де-факто є обшуками, але де-юре були оформлені як «огляд приміщення».

Того самого дня суддя «Залізничного районного суду Сімферополя» Белінчук Тетяна Григорівна визнала Еміля Курбедінова винним у скоєнні правопорушення, передбаченого ч.1 ст. 20.3 КоАП РФ (Пропаганда чи прилюдне демонстрування нацистської атрибутики або символіки, чи атрибутики або символіки екстремістських організацій, чи інших атрибутики або символіки, пропаганда чи то прилюдне демонстрування яких заборонені федеральними законами).

Рішення судді було ухвалено через те, що 5 червня 2013 року Еміль Курбедінов на своїй сторінці у соціальній мережі «ВКонтакте» розмістив відео, що на ньому зафіксовано один з мітингів прихильників Хізб-ут-Тахрір і символіка цієї партії. Цю публікацію суд назвав екстремістською, а саме: «прилюдна демонстрація на сторінці символіки та пропагандистських відео-файлів з символікою «Хізб-ут-Тахрір». Суд проігнорував той факт, що запис було оприлюднено тоді, коли у Криму діяло виключно законодавство України. На той момент, згідно законів України, «Хізб-ут-Тахрір» не позиціонувалася як екстремістська чи то заборонена організація.

Окрім того, у постанові суду зазначено, що 16 січня 2017 року «екстремістський» відеоматеріал був наявний на сторінці Курбедінова у соціальній мережі. Таким чином, суд притяг адвоката до відповідальності не за дії, але за бездіяльність з поширення екстремістських матеріалів, тобто за те, що, після встановлення контролю РФ в Криму, Курбедінов не видалив цей відео-фрагмент 2013 року. Такий підхід протирічить самому російському закону, що спрямований на протидію екстремістській діяльності, тобто конкретним діям.

Важливо відмітити, що протокол стосовно Еміля Курбедінова склав «старший уповноважений» «Центра Е» Руслан Шамбазов. Шамбазов неодноразово фігурував в інших політично вмотивованих кримінальних і адміністративних справах і вчиняв протиправні дії щодо фігурантів цих справ.

Постановою «Залізничного районного суду Сімферополя» від 26 січня 2017 року⁷ Емілю Курбедінову було призначено покарання у формі адміністративного арешту терміном на десять днів.

У справі адвоката Курбедінова зафіксовано порушення ст.ст. 5, 6, 7, 8, 10 Конвенції про захист прав людини та основних свобод. Численні порушення свідчать про політично вмотивоване переслідування адвоката через його фахову діяльність. Адвокат Еміль Курбедінов є захисником у таких політично вмотивованих кримінальних справах, як «Справа Хізб-ут-Тахрір», «справа 26 лютого», справа Миколи Семени, Редвана Сулейманова. Окрім того, клієнти адвоката Курбедінова на час його арешту були позбавлені свого захисника, що перешкоджає реалізації їхнього права на захист.

ОБШУКИ

12 січня рано-вранці до квартири українських активістів, подружжя **Наталки Харченко та Андрія Виноградова**, де вони мешкають разом із батьками та неповнолітніми дітьми, прибули співробітники ФСБ Росії (Сімферополь). Співробітники ФСБ показали «постанову слідчого на огляд помешкання». Під час огляду житла у подружжя вилучили комп'ютерну

⁷ Постановление «Железнодорожного районного суда Симферополя» от 26 января 2017 года в отношении Эмиля Курбединова, документ: <http://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2017/02/2017-01-26-Kurbedinov-Postanovlenie.pdf>

техніку та мобільні телефони. По тому чоловіка та жінку доправили до «Управління ФСБ Росії по Республіці Крим і місту Севастополю» (Сімферополь, вул. Івана Франка, 13). Адвокат Едем Семедляєв повідомив, що стосовно Наталки Харченко співробітники ФСБ РФ здійснюють дослідчу перевірку за ч. 2 ст. 280 КК РФ «Публічні заклики до реалізації дій, спрямованих на порушення територіальної цілісності Російської Федерації, здійснені із використанням інформаційно-телекомунікаційних мереж (Інтернет включно)». Адвокат більше ніж дві години не міг домогтися зустрічі з його підзахисною Харченко. Допит Харченко був розпочатий без адвоката, що є брутальним порушенням права на захист. О 14.00 (за місцевим часом) жінку відпустили та повернули їй мобільний телефон⁸.

16 січня Андрій Виноградов повідомив, що керівник підприємства, де він працює, довідавшись про обшук, запропонував активістові «добровільно» написати заяву про звільнення⁹.

26 січня після затримання **Еміля Курбедінова** у його квартирі та адвокатському офісі відбулися обшуки, хоча оформлені вони були як «огляди приміщень». Огляди здійснювали співробітники Центру з протидії екстремізму МВС РФ. На фальсифікацію підстав для проведення цих де-факто обшуків вказує той факт, що сам Курбедінов був заарештований у адміністративній справі, а огляди приміщень проведені у межах кримінальної справи.

Для проведення оперативно-пошукових заходів у формі огляду приміщень місцевий суд виніс окрему постанову про необхідність здійснення «перевірки свідчень щодо причетності кількох осіб до здійснення злочинів» за ч.2 ст. 205.5 КК РФ (участь у діяльності терористичної організації). Багатьох підзахисних адвоката Курбедінова звинувачують саме за цією статтею. Окрім того, для отримання дозволу на здійснення «огляду» квартири Курбедінова та адвокатського офісу до суду звернувся «замісник Міністра внутрішніх справ по Республіці Крим», начальник поліції, полковник поліції Каранда Павло Леонідович. Цю постанову було винесено 13 січня 2017 року. Цього дня Курбедінов перебував у Києві та брав участь у прес-конференції на тему брутальних порушень прав людини в Криму.

Адвокат Едем Семедляєв, колега Курбедінова, котрий разом з ним працював у офісі, повідомив, що з адвокатського офісу було вилучено всю комп'ютерну техніку, деякі матеріали та електронні носії інформації¹⁰. Вилучена техніка зберігала записи документів стосовно надання правової допомоги. Більш того, вилучені документи належали не лише Курбедінову, але й його колезі Едему Семедляєву, стосовно якого немає адміністративної чи кримінальної справи. Також було брутально порушено норми, що регулюють здійснення обшуків у адвокатів. Незаконне вилучення техніки створило перешкоди фаховій діяльності адвокатів. Співробітники МВС недотримали норми російського закону, що регулюють питання захисту адвокатської таємниці, а також їхні дії порушили право на повагу до приватного життя та право власності.

⁸ <http://crimeahrg.org/kryimchanku-zhenu-ukrainskogo-aktivista-vinogradova-podozrevayut-v-ekstremizme/>

⁹ <http://crimeahrg.org/v-kryimu-ukrainskogo-aktivista-i-ego-teshhu-uvolnyayut-s-raboty-posle-obyiska/>

¹⁰ <https://www.facebook.com/100004757052466/videos/731945673640661>

ПОЛІТИЧНО МОТИВОВАНІ КРИМІНАЛЬНІ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ

«СПРАВА 26 ЛЮТОГО»

«Справу 26 лютого» було розділено на два процеси. Перший відбувається у «Верховному суді» Криму у справі заступника голови Меджлису кримських татар **Ахтема Чийгоза** (перебуває під вартою) як «організатора заворушень» біля парламенту Криму, другий — у «Центральному районному суді міста Сімферополя» у справі інших фігурантів (**Алі Асанов і Мустафа Дегерменджі** перебувають під вартою; щодо **Ескендера Катемірова, Ескендера Емірвалієва та Арсена Юнусова** обраний запобіжний захід — особисте поручництво) як «учасників масових заворушень».

У січні під час судових засідань у справі Ахтема Чийгоза вивчалися докази, фото- та відео- матеріали. Суддя «Верховного суду» Криму Зіньков Віктор Іванович, як і раніше, відмовляє Ахтему Чийгозу в особистій присутності на засіданнях. Постійно суд не задовольняє клопотання адвоката Миколи Полозова, і Ахтем Чийгоз вимушений брати участь у слуханнях у режимі відео-конференції.

У січні під час засідань у справі інших звинувачуваних заслуховувалися свідчення потерпілих і свідків.

13 січня адвокат Мустафи Дегерменджі Олександр Солодков заявив відвід судді Демєноку Сергію Валерійовичу. Перед цим адвокат подав клопотання щодо відкладення судового засідання через неможливість здійснювати кваліфікований правовий захист. Адвокат повідомив, що він подав три заяви про отримання протоколів судових засідань і два клопотання про ознайомлення з матеріалами справи, проте на сьогоднішній день з необхідними документами його так і не ознайомили.¹¹

«СПРАВА ХІЗБ УТ-ТАХРІР»

У межах «справи Хізб-ут-Тахрір» в ув'язненні перебувають 19 осіб — **Руслан Зейтулаєв, Рустем Ваїт, Нурі Примов, Ферат Сайфулаєв** (винесені обвинувальні вироки), **Енвер Бекіров, Вадим Сірук, Муслім Алієв, Емір-Усеїн Куку, Рефат Алімов, Арсен Джеппаров, Енвер Мамутов, Ремзі Меметов, Зеврі Абсеїтов, Рустем Абільтаров, Тимур Абдуллаєв, Рустем Ісмаїлов, Айдер Саледінов, Узеїр Абдуллаєв і Еміль Джемаденов** (перебувають під вартою). Їх звинувачують за ч.1 ст. 205.5 КК РФ (Створення терористичної організації) та / чи ч.2 ст. 205.5 КК РФ (Участь у терористичній організації).

10 січня Еміра-Усеїна Куку було переміщено з медичної установи назад до СІЗО № 1 Сімферополя після проходження психіатричної експертизи. 11 січня суддя «Верховного суду» Криму Редько Галина Василівна залишила чинним рішення щодо утримання під вартою Еміра-Усеїна Куку¹², та Вадима Сірука¹³ до 8 лютого 2017 року.

¹¹ <http://ru.krymr.com/a/news/28232362.html>

¹² https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&name_op=doc&number=251952371&delo_id=4&new=4&text_number=1

¹³ https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&name_op=doc&number=251952369&delo_id=4&new=4&text_number=1

10 січня у «Київському районному суді» відбулися засідання з розгляду питання про подовження термінів утримання під вартою щодо Ремзі Меметова, Енвера Мамотова, Зеврі Абсеїтова і Рустема Абільтарова. Рішенням суду всіх чотирьох залишили під вартою до 12 квітня 2017 року. Адвокат Еміль Курбедінов повідомив, що засідання суду відбувалися без Ремзі Меметова та Енвера Мамотова, тому що їх було доправлено до медичного закладу для проходження психіатричної експертизи¹⁴. Адвокат повідомив, що Зеврі Абсеїтов та Рустем Абільтаров утримувалися у залі судового засідання у металічній «клітці».

12 січня Зеврі Абсеїтова перевезли із СІЗО до психіатричної лікарні для проходження примусового психіатричного обстеження¹⁵.

17 січня ФСБ висунула нове звинувачення Вадиму Сіруку у скоєнні злочину, передбаченого ст. 278 КК РФ «Насильницьке захоплення влади чи насильницьке утримання влади». Сірука звинувачують й за ч. 2 ст. 205.5 КК РФ «Організація діяльності терористичної організації та участь у діяльності такої організації» нібито за участь у діяльності забороненої в РФ організації Хізб-Ут-Тахрір. Адвокат Андрій Сабінін повідомив, що, на думку слідства, «Куку вступив у зговір із Алієвим, Алімовим, Бекіровим, Джеппаровим, Сіруком з метою відшукування та схиляння нових осіб до участі у діяльності терористичної партії «Партія ісламського звільнення», а також підготовки віруючих громадян до масових екстремістських дій». Куку заявив, що звинувачення є незрозумілим для нього, абсурдним і таким, що спрямоване на переслідування «правовірних мусульман». Адвокат ще повідомив, що рішення щодо висунення нового звинувачення прийняте по отриманню результатів «комплексної лінгвістично-релігієзнавчої експертизи»¹⁶.

Нурі Примов, Ферат Сейфуллаєв і Рустем Ваїтов були перевезені з СІЗО № 1 ДУФСВП РФ по Ростовській області, їх направили до місць відбування покарань. Руслан Зейтуллаєв перебуває у СІЗО в Ростові та очікує на перегляд справи¹⁷.

Адвокат Еміль Курбедінов повідомив¹⁸, що фігурант «справи Хізб ут-Тахрір» Теймур Абдуллаєв подав заяву до ФСБ і ФСВП Криму щодо застосування до нього недозволених методів проведення розслідування. В заяві Абдуллаєв повідомляє, що під час перевезення його на слідчі заходи люди в масках викручують йому руки, кидають на підлогу, б'ють, закривають йому очі, заштовхують під сидіння, тримають у кайданках, під час висадки витягують з автомобіля за ноги. Адвокат та його підзахисний вимагають розпочати розслідування за фактом застосування до Абдуллаєва незаконних методів проведення розслідування.

«СПРАВА УКРАЇНСЬКИХ ДИВЕРСАНТІВ»

18 січня суддя «Верховного суду» Криму Латинін Юрій Анатолійович відмовив у задоволення скарги захисту **Редвана Сулейманова** та залишив чинним рішення щодо продовження терміну утримання під вартою до 30 січня.

25 січня відбулося судове засідання із розгляду клопотання слідчого ФСБ, котрий просив подовжити термін утримання під вартою Сулейманова після 30 січня. Вперше у політично

¹⁴ <https://www.facebook.com/emil.kurbedinov/posts/1323334371064490>

¹⁵ https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=273823843037338&id=100012291735545

¹⁶ <https://www.facebook.com/groups/487906314740295/permalink/582642325266693/>

¹⁷ <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10211910320739545&set=a.10208185197093782.1073741827.1417329684&type=3&theater>

¹⁸ <https://www.facebook.com/emil.kurbedinov/posts/1336868763044384>

вмотивованій справі суддя «Київського районного суду Сімферополя» Діденко Денис Олександрович відхилив клопотання слідчого та ухвалив звільнити Редвана Сулейманова з-під варти по закінченню терміну (тобто 30 січня)¹⁹. Проте слідчий оскаржив рішення суду.

27 січня суддя «Верховного суду» Криму Пластиніна Ольга Володимирівна вдовольнила скаргу слідчого та продовжила термін утримання під вартою Редвана Сулейманова до 28 лютого 2017 року. В «Київському районному суді» інтереси Редвана Сулейманова репрезентував адвокат Еміль Курбедінов. Проте Курбедінов, через його адміністративний арешт, був позбавлений можливості захищати свого клієнта під час розгляду цієї апеляції (докладніше у розділі «Арешти»). Внаслідок арешту адвоката Курбедінова інтереси Сулейманова у «Верховному суді» Криму репрезентував адвокат за призначенням²⁰.

24 січня Московський міський суд відмовив у задоволенні скарги захисту щодо подовження терміну утримання під вартою **Андрія Захтея**. Суддя залишив без змін постанову Лефортовського районного суду про подовження терміну утримання під вартою до 7 березня²¹.

26 січня у Московському міському суді було розглянуто апеляційну скаргу на постанову Лефортовського районного суду щодо подовження запобіжного заходу Євгену Панову у формі взяття під варту до 7 березня. Адвокат Дмитро Дінзе повідомив, що у задоволення скарги було відмовлено, суд залишив чинним постанову суду першої інстанції.

31 січня «Верховний суд» Криму задовольнив скаргу адвоката Ольги Дінзе на рішення «Київського районного суду» Сімферополя про недотримання права на захист щодо Євгена Панова²². Раніше, 5 грудня 2016 року, суддя «Київського районного суду» Михайло Белоусов відмовив адвокатам Євгена Панова у схвальному рішенні щодо їхньої скарги на перешкоджання у допуску до підзахисного в СІЗО Лефортово. Адвокати вимагали визнати дії слідчого СО УФСБ Росії по Криму і Севастополю Селіванова Костянтина Валерійовича незаконними та необґрунтованими, тому що 1 листопада 2016 року слідчий не допустив адвокатів до Панова на слідчі заходи у Москві. Адвокати оскаржили рішення «Київського районного суду». «Верховний суд» не погодився із аргументами суду першої інстанції та повернув скаргу адвоката й матеріали на новий судовий розгляд до суду першої інстанції.

26 січня суддя «Севастопольського міського суду» Кожевников Ігор Володимирович відхилив скаргу захисту на рішення «Ленінського районного суду міста Севастополя» та залишив **Володимира Дудку** під вартою до 8 березня 2017 року²³.

СПРАВА ВОЛОДИМИРА БАЛУХА

27 грудня 2016 року суд продовжив термін утримання під вартою щодо **Володимира Балуха** до 5 лютого 2017 року. Постанову про це було винесено до закінчення терміну утримання Балуха під вартою за першим рішенням суду. Таким чином, засідання суду про подовження запобіжного заходу відбулося набагато раніше визначеного терміну із порушенням процесуальних норм. Під час ухвалення цього рішення суддя порушив ст. 97 УКК РФ. До суду не було надано докази обґрунтування необхідності обрання запобіжного заходу у формі

¹⁹ <https://www.facebook.com/emil.kurbedinov/posts/1337986592932601>

²⁰ https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&name_op=case&case_id=253887055&result=1&delo_id=1610001

²¹ <https://www.novayagazeta.ru/news/2017/01/24/128391-mosgorsud-ostavil-v-sizo-krymskogo-diversanta-zahteya>

²² <http://crimeahrg.org/kryimskiy-sud-udovletvoril-zhalobu-advokata-panova-o-narushenii-prava-na-zashhitu/>

²³ <http://crimeahrg.org/vladimir-dudka-zayavil-v-sude-o-neokazanii-meditsinskoy-pomoshhi/>

взяття під варту. Балух та його адвокат висвітлили у суді обставини, що дають підстави не подовжувати терміну утримання під вартою. Балуху необхідно доглядати за хворою матір'ю похилого віку, його стан здоров'я в СІЗО різко погіршився, він має постійне місце проживання у Криму тощо. Проте суддя у порушення кримінально-процесуального закону подовжив термін утримання Балуха під вартою²⁴.

17 січня в СІЗО Сімферополя у Володимира Балуха стався гострий приступ сечокам'яної хвороби. У медсанчастині СІЗО йому поставили крапельницю. Наступного дня адвокат мав намір відвідати активіста, але йому відмовили у відвідинах Балуха через удавану відсутність вільних кабінетів для спілкування з підзахисним.

23 січня на одному із судових засідань адвокат побачив на обличчі Володимира Балуха сліди фізичного впливу. Це промовляє про те, що на українського активіста чиниться тиск у СІЗО № 1 Сімферополя. Через це Володимир Балух та його адвокат наполягають на зустрічі з українським омбудсменом Валерією Лутковською²⁵.

31 січня захист оскаржив постанову Раздольненського районного суду щодо подовження терміну утримання під вартою. Адвокат відзначив, що у постанові судді відсутні докази, які б підтверджували підстави для продовження запобіжного заходу. Захист заявив про порушення норм Карно-процесуального кодексу РФ і ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основних свобод та вимагає відмінити постанову.

²⁴ <http://crimeahrg.org/u-kryimskogo-suda-net-osnovaniy-dlya-soderzhaniya-aktivista-baluha-v-sizo/>

²⁵ <http://crimeahrg.org/ukrainskiy-aktivist-vladimir-baluh-podvergaetsya-v-sizo-davleniyu-i-trebuetsya-vstrechi-s-ukrainskim-obmudsmenom/>

СВОБОДА СЛОВА ТА ВИСЛОВЛЮВАННЯ ДУМОК*

ПЕРЕШКОДЖАННЯ ЖУРНАЛІСТСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

25 січня журналіст **Антон Наумлюк** здійснював фотозйомку біля будинку управління ФСБ, куди був доправлений для примусового допиту адвокат Микола Полозов. За словами журналіста, співробітник охоронного підрозділу зажадав припинити фотозйомку, тому що ця будівля є режимним об'єктом. Журналіст припинив фотозйомку.

26 січня в «Залізничному районному суді міста Сімферополя» перед початком засідання в адміністративній справі Еміля Курбедінова судові пристави відмовилися пропустити до будівлі журналістів телеканалу «Інтер» та журналіста **Антон Наумлюка**. Для пропуску до будівлі суду від них зажадали здати технічне обладнання для зйомки на тимчасове зберігання. У залі суду журналісту заборонили здійснювати текстову онлайн-трансляцію відкритого засідання.

СПРАВА МИКОЛИ СЕМЕНИ

20 січня слідчий ФСБ Олександр Паршутін віддав журналісту **Миколі Семені** обвинувальний акт. Журналіста звинувачують за 2 ст. 280.1 КК РФ (Привселюдні заклики до реалізації дій, спрямованих на порушення територіальної цілісності РФ). За версією слідства, кримський журналіст «підготував статтю під назвою «Блокада — необхідний перший крок до визволення Криму», де було виявлено заклики до порушення цілісності Російської Федерації»²⁷. Обвинувальний висновок ґрунтується на результатах лінгвістичної експертизи²⁸. Журналіст, як і раніше, перебуває в Криму під підпискою про невиїзд.

СПРАВА ІЛЬМИ УМЕРОВА

Ільми Умерова звинувачують за ч. 2 ст. 280.1 КК РФ «Публічні заклики до реалізації дій, спрямованих на порушення територіальної цілісності Російської Федерації, здійснені із використанням інформаційно-телекомунікаційних мереж (Інтернет включно)» за його привселюдні висловлювання про те, що Крим є територією України. Слідчі ФСБ вдаються до певних дій з метою позбавлення його адвоката **Миколи Полозова** статусу захисника у цій справі. Слідчий ФСБ РБ Ігор Скрипка неодноразово намагався притягнути адвоката Полозова як свідка у справі його підзахисного. Суддя «Київського районного суду» Сімферополя Віктор Можелянський ухвалив притягнути Полозова свідком у справі Умерова, що в ній Полозов є адвокатом²⁹. Співробітники ФСБ настрахали адвоката Миколу Полозова примусовою доставкою на допит у справі Умерова³⁰.

25 січня Миколу Полозова примусово доставили на допит до УФСБ у Сімферополі. Проте на момент 25 січня рішення суду щодо притягнення адвоката як свідка не набуло чинності

* Розділ «Свобода слова та висловлювання думок» підготовлений у співпраці з **Центром інформації про права людини**: <https://humanrights.org.ua/ru>

²⁷ <https://www.facebook.com/emil.kurbedinov/posts/1332646720133255>

²⁸ <http://ru.krymr.com/a/news/28251481.html>

²⁹ <https://www.facebook.com/nikolay.polozov/posts/1231062366959157>

³⁰ <https://www.facebook.com/zair.smedlya/videos/1234785923223240>

(відповідно, не підлягало виконанню), тому що Полозов та його адвокати подали апеляційні скарги. Полозов повідомив, що, коли він прямував на процес у справі Ахтема Чийгоза, до нього підбігли кілька чоловіків та силоміць помістили в мікроавтобус, вікна якого були закриті тонованим склом. У будівлі ФСБ від нього зажадали вимкнути телефон.

Микола Полозов відразу заявив слідчому ФСБ Ігорю Скрипці, що його дії незаконні, зажадав забезпечити присутність на допиті свого адвоката та попередив про неприпустимість допиту захисника через обставини адвокатської таємниці. Проте слідчий проігнорував вимоги адвоката.

На аркуші паперу Микола Полозов написав слово «Мовчить» та вказав посилання на правові норми, що забороняють допит адвоката з обставин, що про них він дізнався внаслідок надання юридичної допомоги. Під час допиту слідчий ставив запитання про обставини надання адвокатом Полозовим юридичної допомоги Ільмі Умерову. Адвокат відмовився відповісти на такі питання. Наприкінці допиту слідчий зачитав текст протоколу та, не викликаючи понять, зафіксував протокол і факт відмови Полозова від підписання протоколу. Слідчий відмовився показати адвокату відеозапис, зроблений під час цих дій. По тому, через 2,5 години, Миколу Полозова випустили з будівлі ФСБ РФ³¹.

Дії слідчих ФСБ є брутальним порушенням міжнародних стандартів захисту адвокатської діяльності, закону «Про адвокатську діяльність та адвокатуру в Російській Федерації» та КПК РФ.

СПРАВА СУЛЕЙМАНА КАДИРОВА

18 січня члена регіонального Меджлису кримськотатарського народу в Феодосії **Сулеймана Кадирова** викликали до ФСБ, куди він прийшов з адвокатами (Емілем Курбедіновим та Андрієм Сабініним). У жовтні 2016 року стало відомо, що стосовно активіста розпочато кримінальну справу за ч.2 ст. 280.1 КК РФ «Публічні заклики до реалізації дій, спрямованих на порушення територіальної цілісності Російської Федерації, здійснені із використанням інформаційно-телекомунікаційних мереж (Інтернет включно)». У межах справи здійснювалася лінгвістична експертиза змісту відео-звернення Дем'яна Дем'янченка та коментарі Кадирова до цього матеріалу³².

В січні слідчий ФСБ ознайомив Кадирова та його адвокатів з результатами лінгвістичної експертизи. Згідно висновку, слова (коментар) Сулеймана Кадирова не є закликом до дії, але є схваленням дій. Через це призначена додаткова психолого-лінгвістична експертиза. ФСБ повернула Кадирову вилучені під час обшуку ноутбук та телефон³³.

³¹ <https://www.facebook.com/nikolay.polozov/posts/1271562789575781>

³² <http://ctrcenter.org/ru/news/256-fsb-provedet-ekspertizu-video-pod-kotorym-sulejman-kadyrov-yakoby-napisal-komentarij>

³³ <http://ctrcenter.org/ru/news/326-sulejmanu-kadyrovu-naznachali-dopolnitelnuyu-psihologo-lingvisticheskuyu-ekspertizu>

СВОБОДА МИРНИХ ЗІБРАНЬ

23 січня мировий суд в Бахчисараї визнав **Османа Беялова** виним у участі в несанкціонованому масовому заході та призначив покарання у форму штрафу розміром 10 000 тисяч рублів. Беялов був свідком обшуків у кримських татар Бахчисараї 12 травня 2016 року. Тоді мешканці Бахчисарая зібралися поблизу кафе «Салачикъ», щоб підтримати родини, у яких проходили обшуки. Суд визнав це несанкціонованим мітингом. Осман Беялов своєї провини не визнав та стверджував, що містяни зібралися з метою обговорити подію, не мали при собі плакатів та символіки, не заважали проїзду транспорту.

За аналогічними інкримінаціями був визнаний винним і власник кафе **Марлен Асанов**³⁴.

24 січня «Верховний суд» Криму частково задовольнив скаргу на рішення «Бахчисарайського районного суду» у справі **Енвера Шерфієва** про притягнення його до адміністративної відповідальності за ч. 6.1 ст. 20.2 КоАП РФ. Він був визнаний винним за тими самими звинуваченнями, що й Беялов. Суд зменшив розмір штрафу з 15 000 до 10 000 тисяч рублів.³⁵

³⁴ <http://ru.krymr.com/a/news/28251783.html>

³⁵ https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&name_op=case&case_id=251893253&result=1&delo_id=1502001

СВОБОДА ПЕРЕСУВАННЯ ТА ПИТАННЯ ПЕРЕМІЩЕННЯ ЧЕРЕЗ ПУНКТИ ПРОПУСКУ

4 січня в російських ЗМІ з'явилася інформація про те, що у пункті пропуску «Джанкой» співробітники служби ФСБ РФ затримали двох громадян України, котрі мали намір залишити Крим. Подружжя пара раніше у Севастополі намагалася отримати «паспорти РФ», без яких неможливо реалізувати більшість соціально-економічних прав. В ФМС їх звинуватили у наданні неправдивої інформації та відмовили у видачі документів. Коли громадяни України намагалися залишити Крим та прямувати на материкову частину України, співробітники прикордонної служби ФСБ їх затримали. Вони повідомили подружжю, що їх оголошено до «федерального розшуку» за «фальсифікацію документів»³⁶.

10 січня стало відомо, що співробітники прикордонної служби ФСБ РФ на автомобільному пункті пропуску «Перекоп» затримали громадянина України 1973 року народження, котрий мав намір проїхати на територію Криму. За інформацією управління ФСБ, раніше за ініціативою міграційної служби Краснодарського краю українцю було заборонено в'їзд в Росію до 2019 р. В ФСБ РФ повідомили, що чоловік нібито «вирішив оминати заборону та звернувся до РАЦС міста Нова Каховка Херсонської області із заявою про змінення прізвища, після чого отримав новий паспорт». У повідомленні вказано, що зараз українець перебуває під вартою, стосовно нього розпочато кримінальну справу. За інформацією видання, українцеві погрожує штраф у розмірі до 300 тис. рублів або позбавлення волі терміном до чотирьох років³⁷.

³⁶ <https://rg.ru/2017/01/04/reg-ufo/v-krymu-zaderzhali-nahodiashchihsia-v-federalnom-rozyske-ukraincev.html>

³⁷ <http://www.c-inform.info/news/id/47675>

ПОРУШЕННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА

ПРИМУСОВЕ ПЕРЕМІЩЕННЯ НАСЕЛЕННЯ

У порушення норм Женевської конвенції про захист громадянського населення під час війни влада РФ продовжує переміщувати проти їхньої волі громадян України та осіб, котрі перебувають на окупованій території, з території Криму на терени Росії до місць несвободи.

20 січня «Євпаторійський суд» ухвалив рішення про призначення штрафу та депортації мешканця Криму, громадянина України, активіста **Костянтина Сізарєва**. Суддя Лобанова Галина Борисівна визнала його винним за ч.3 ст. 20.25 КоАП РФ (Ухилення іноземного громадянина чи особи без громадянства від виконання адміністративного покарання у вигляді адміністративного видворення за межі РФ у формі контрольованого самостійного виїзду з РФ). Після оголошення вироку із зали «Євпаторійського суду» Сізарєва примусово вивезли до Центральної установи тимчасового утримання іноземних громадян і осіб без громадянства в село Новоукраїнське Краснодарського краю РФ³⁸.

НАД ОГЛЯДОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Ольга Скрипник, координатор Кримської правозахисної групи;

Віссаріон Асєєв, аналітик Кримської правозахисної групи;

Олександр Сєдов, аналітик Кримської правозахисної групи.

³⁸ https://vk.com/id163605369?w=wall163605369_4725